

**Порядок денний засідання Правового комітету ПАРД
12.12.2012 року**

- 1. Щодо застосування окремих норм Закону України «Про рекламу»**
- 2. Щодо відкриття рахунку особі в якій відсутня реєстрація за місцем проживання.**

До першого питання

1 січня 2013 року набуває чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства про цінні папери» від 4 липня 2012 року N 5042-VI. Вказаним Законом, зокрема, були внесені зміни до Закону України «Про рекламу» в частині регулювання реклами цінних паперів та фондового ринку.

Згідно ч. 1 ст. 25 Закону України «Про рекламу» рекламою цінних паперів та фондового ринку визнається інформація рекламного характеру про:

- 1) інститути спільного інвестування;
- 2) цінні папери, які емітуються, та/або емісійні цінні папери, що перебувають (перебували) в обігу;
- 3) товари та/або послуги, що пропонуються професійним учасником фондового ринку;
- 4) товари та/або послуги, що пропонуються саморегулювальною організацією професійних учасників фондового ринку;
- 5) послуги уповноваженого рейтингового агентства.

Реклама - інформація про особу чи товар, розповсюджена в будь-якій формі та в будь-який спосіб і призначена сформулювати або підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо таких особи чи товару. Товар - будь-який предмет господарського обігу, в тому числі продукція, роботи, послуги, цінні папери, об'єкти права інтелектуальної власності.

Будь-яка реклама (зміни до реклами) цінних паперів та фондового ринку, яку передбачається розповсюдити, затверджується відповідним рекламодавцем та подається не менше ніж за 10 робочих днів до дня її оприлюднення Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку в установленому нею порядку. Також Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку надані повноваження приймати рішення про заборону розповсюдження реклами, встановлювати відомості, які повинна містити реклама.

В зв'язку з чим, на практиці в професійних учасників виникають питання щодо того, яку інформацію, яка розповсюджується професійним учасниками, слід відносити до реклами в розумінні ст. 25 Закону України «Про рекламу».

Зокрема, однозначно незрозуміло чи вважається рекламою цінних паперів та фондового ринку інформація про послуги професійного учасника (зберігача, депозитарію), яка розміщується ним на власному веб-сайті.

Відкритими залишаються питання щодо необхідності погодження у якості реклами інформації, що міститься у вітальних листівках, сувенірній продукції (ручки, чашки, папки, блокноти) тощо.

Відповідно до п. 2) ч. 2 ст. 25 Закону України «Про рекламу» не є рекламою цінних паперів та фондового ринку інформація, яка надається професійним учасником фондового ринку своєму клієнтові або потенційному клієнтові під час провадження таким учасником своєї діяльності. Вказаний пункт може бути розтлумачений державними органами, які здійснюють контроль за дотриманням вимог законодавства про рекламу, таким чином, що для того, щоб інформація не вважалася рекламою вона повинна надаватися професійним учасником конкретному клієнту чи конкретному потенційному клієнтові, а інформація на веб-сайті не може такою вважатися, оскільки доступна для ознайомлення великій кількості осіб.

З іншої сторони, можна стверджувати, що інформація про послуги професійного учасника (зберігача, депозитарію), яка розміщується ним на власному веб-сайті, підпадає під ознаки п. 2) ч. 2 ст. 25 Закону України «Про рекламу», з наступних підстав.

1. Ліцензійними умовами провадження професійної діяльності на фондовому ринку - депозитарної діяльності, затверджених Рішенням ДКЦПФР від 26 травня 2006 року N 349, визначені вимоги до змісту внутрішніх документів, які повинні бути у зберігача/депозитарію. Так, регламент здійснення депозитарної діяльності зберігача, орієнтований на депонентів, повинен містити **перелік та вартість послуг**, що надаються депонентам; регламент здійснення депозитарної діяльності депозитарію, орієнтований на клієнтів, повинен містити **перелік та вартість послуг**, що надаються клієнтам. Згідно вимог Типового депозитарного договору, Типового договору про відкриття рахунку у цінних паперах, Типового договору про обслуговування емісії цінних паперів зберігач / депозитарій зобов'язаний надавати депоненту/клієнту регламент зберігача/регламент депозитарію та в подальшому надавати йому зміни та доповнення до нього способом визначеним у договорі з депонентом/клієнтом. Для виконання вказаних вимог більшість договорів передбачають обов'язок зберігача/депозитарію надавати депоненту/клієнту зміни до регламенту, який в тому числі містить інформацію про послуги професійного учасника, шляхом їх розміщення на веб-сайті професійного учасника.
2. реклама - інформація про особу чи товар, розповсюджена в будь-якій формі та в будь-який спосіб і призначена сформулювати або підтримати обізнаність **споживачів реклами** та їх інтерес щодо таких особи чи товару. Споживачі реклами - **невизначене коло осіб**, на яких спрямовується реклама. Веб-сайт професійного учасника ринку цінних паперів відвідує визначене коло осіб – клієнти та потенційні клієнти такого професійного учасника; інформація про послуги професійного учасника, яка розміщується ним на власному веб-сайті, адресована визначеному колу осіб – клієнтам та потенційним клієнтам.

Слід зазначити, що наразі Комісією розроблено Проект Положення про рекламу на ринку цінних паперів. Даний документ спрямований на встановлення порядку погодження реклами з регулятором. При цьому, він також не дає зрозуміти який конкретно перелік інформації можна вважати рекламою на фондовому ринку.

Однак, цей проект передбачає додаткову інформацію, яка повинна міститися в рекламі на фондовому ринку, а саме - найменування рекламодавця та його контактна інформація. Таке формулювання викликає неоднозначне розуміння. З одного боку інформацію, яка не містить цих даних можна не вважати рекламою, з іншого боку, можливо, будь-яка інформація, що виходить від юридичної особи - учасника фондового ринку, може вважатися рекламою (за винятком випадків прямо встановлених Законом про рекламу) і повинна буде обов'язково містити дані про найменування рекламодавця і його контактну інформацію.

Пропозиція: Правовому комітету обговорити правові підстави віднесення/невіднесення інформації про послуги професійного учасника, яка розміщується на веб-сайті професійного учасника, до реклами цінних паперів та фондового ринку.

Рекомендувати апарату ПАРД звернутися з відповідним запитом до НКЦПФР.

Правовому комітету розглянути та обговорити Проект Положення про рекламу на ринку цінних паперів.

До Другого питання

Відповідно до п. 3.8. гл. 1 розд. V Положення про депозитарну діяльність (надалі – Положення), затвердженого Рішенням ДКЦПФР № 999 від 17.10.2006 року, для відкриття рахунку в цінних паперах фізична особа - резидент або нерезидент подає зберігачу:

- заяву на відкриття рахунку в цінних паперах;
- анкету рахунку у цінних паперах;
- копію документа, що засвідчує реєстрацію фізичної особи у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків (для резидентів). Якщо фізична особа - резидент, яка через свої релігійні переконання відмовляється від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це відповідний орган державної податкової служби і в паспорті якої зроблено відмітку про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта, то копія документа, що засвідчує реєстрацію фізичної особи у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків, не вимагається;
- копію виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, якщо фізична особа зареєстрована в установленому законодавством порядку як суб'єкт підприємницької діяльності;
- картку із зразком підпису розпорядника рахунку в цінних паперах, яка підписана в присутності спеціаліста депозитарної установи або засвідчена нотаріально. У разі заповнення картки в присутності спеціаліста депозитарної установи зразок підпису розпорядника рахунку в цінних паперах засвідчується підписами цього спеціаліста депозитарної установи, керівника депозитарного підрозділу зберігача або уповноваженого ним іншого спеціаліста депозитарної установи та печаткою депозитарної установи.

При цьому, фізична особа - резидент або нерезидент також пред'являє свій паспорт або інший документ, що посвідчує особу відповідно до вимог законодавства.

Таким чином, Положення не вимагає наявності обов'язкової реєстрації фізичної особи для відкриття їй рахунку у цінних паперах.

Разом з тим, відповідно до п. п.1.1. гл. 1 розд. V Положення передбачено, що депозитарні установи зобов'язані ідентифікувати осіб, які відкривають рахунки в цінних паперах, а також осіб, що мають повноваження діяти від їх імені, у порядку, установленому законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами Комісії.

Ідентифікація здійснюється зберігачами цінних паперів на підставі норм викладених у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» (надалі – Закон про запобігання відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом) від 28.11.2002 року, Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 року (надалі – Закон про фінансові послуги) та Положенні про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів (надалі – Положення № 955), затвердженого Рішенням НКЦПФР № 995 від 19.07.2012 року.

З урахування вимог вказаних нормативних актів, з метою ідентифікації фізичних осіб зберігачі, на підставі поданих офіційних документів або засвідчених в установленому порядку їх копій встановити:

1) Для резидентів - прізвище, ім'я та по батькові, дату народження, серію і номер паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу), дату видачі та орган, що його видав. ***Під час ідентифікації з'ясовують місце проживання або місце перебування фізичної особи***, ідентифікаційний номер згідно з Державним реєстром фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів або серію та номер паспорта, в якому

проставлено відмітку органів державної податкової служби про відмову від одержання ідентифікаційного номера.

2) Для нерезидентів - прізвище, ім'я та по батькові (за наявності), дату народження, серію і номер паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу), дату видачі та орган, що його видав, громадянство. **Під час ідентифікації з'ясовують відомості про місце проживання або місце тимчасового перебування фізичної особи в Україні;**

Щодо документів за якими встановлюється місце *проживання або місце перебування фізичної особи* - резидента України та місце проживання або місце тимчасового перебування фізичної особи – нерезидента України слід зазначити наступне.

Щодо визначення переліку документів, на підставі яких зберігач може встановити місце проживання або місце тимчасового перебування у нерезидентів є, оформлена листами № 5466/0310-6-5, № 5469/0310-6-4, № 5464/0310-6-7 від 04.11.2011 року, позиція Державної служби фінансового моніторингу України, відповідно до якої, в залежності від країни прибуття строку та мети передання на території України, СПФМ може з'ясувати такі відомості на підставі: посвідки на постійне або тимчасове проживання, імміграційної картки, паспорта, довідки про реєстрацію місця проживання або місця перебування. При цьому, **у разі, якщо законодавством України не передбачено обов'язку для іноземців, осіб без громадянства здійснювати реєстрацію місця проживання або місця перебування в Україні, суб'єкт первинного фінансового моніторингу з'ясовує таку інформацію зі слів клієнта**, та може відобразитися в анкеті чи іншому документі, що підтверджує проведення ідентифікації клієнта.

Щодо підтвердження місця проживання резидентів України, позицій компетентних державних органів не сформовано.

Однак, відповідно до чинної редакції Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11.12.2003 року (зі змінами та доповненнями) (надалі – Закон про свободу пересування) **громадянин України, а також іноземець чи особа без громадянства, які постійно або тимчасово проживають в Україні, зобов'язані протягом десяти днів після прибуття до нового місця проживання зареєструвати місце проживання.**

Якщо у ситуації з іноземцями ст. 4 Закону про свободу пересування встановлено норму - Якщо міжнародним договором України встановлено інші норми, ніж ті, що містяться у цьому Законі, застосовуються норми міжнародного договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, то стосовно Громадян України винятків не має.

Таким чином, законодавство України зобов'язує Громадян України в будь-якому випадку мати реєстрацію свого місця проживання.

Разом з тим, Закон про свободу пересування не зобов'язує всіх громадян України реєструвати своє місце перебування. Така реєстрація, відповідно до ст. 8 Закону свободу про свободу пересування, має відбуватися в обов'язковому порядку особами які перебувають більше одного місяця за межами адміністративно-територіальної одиниці, в якій зареєстровано їх місце проживання, і мають невиконані майнові зобов'язання, накладені в адміністративному порядку чи за судовим рішенням, або призиваються на строкову військову службу і не мають відстрочки, або беруть участь у судовому процесі.

Ст. 3 Закону про свободу пересування встановлено перелік документів до яких вносяться відомості про місце проживання та місце перебування особи, а саме - **паспорт громадянина України, тимчасове посвідчення громадянина України, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист, довідка про звернення за захистом в Україні.**

При цьому, оскільки Закон про свободу пересування надає 10 днів фізичним особам – резидентам для реєстрації свого місця проживання та не зобов'язує всіх

громадян до обов'язкової реєстрації свого місця перебування, у Громадянина України може на законних підставах тимчасово (протягом 10 днів після прибуття до нового місця проживання) не бути зареєстрованого місця проживання або місця перебування.

У разі звернення фізичною особою в цей період за отриманням послуг до СПФМ фізичні особи не можуть на підтвердження місця проживання та/або місця перебування надати до СПФМ документи передбачені Законом про свободу пересування.

При цьому слід зазначити, що законодавство України не встановлює для СПФМ вичерпного, конкретного переліку документів на підставі яких ним може бути з'ясовано місце проживання або місце тимчасового перебування фізичної особи – клієнта.

За таких умов СПФМ може з'ясувати таку інформацію зі слів клієнта або на підставі будь-яких документів, які містять інформацію про перебування фізичної особи та перелік яких законодавством не встановлено, відобразивши в анкеті чи іншому документі такі дані.

Разом з тим, відповідно до ст. 10 Закону про запобігання відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, СПФМ **зобов'язаний відмовитися від встановлення ділових відносин або проведення фінансової операції у разі, якщо здійснення ідентифікації клієнта відповідно до вимог законодавства є неможливим**, за винятком операцій щодо зарахування коштів, які надходять на рахунок такого клієнта.

Пропозиція:

- Правовому комітету обговорити правові підстави відкриття рахунків у цінних паперах фізичним особам, що не зареєстрували свої місце проживання відповідно до законодавства.

- Затвердити рекомендацію Правового комітету ПАРД щодо відкриття рахунку фізичній особі, яка не зареєструвала місце проживання в установлене законодавством порядку.